

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-24

Ärendenummer AVO-2025-00045

Handläggare

Wenche Lerme

Telefon: 031-365 10 64

E-post: wenche.lerme@aldrevardomsorg.goteborg.se

Yttrande vid samråd ändring i översiktsplan för Göteborg

Förslag till beslut

1. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden tillstyrker fortsatt arbete med ändring av översiktsplan för Göteborg.
2. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.
3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

För att få fram ett bra beslutsunderlag samt ge möjlighet till insyn och påverkan beslutade stadsbyggnadsnämnden i december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Förslag på ändring av översiktsplan för Göteborg har tagits fram på uppdrag av kommunfullmäktige. Syftet med ändringarna är att öka Göteborgs Stads förmåga att utifrån kommande förändringar och utmaningar agera och planera robust och flexibelt. Ändringen omfattar i huvudsak att planeringsinriktningar för området Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och södra Askim arbetas in i översiktsplanen. Samt att översiktsplanen kompletteras med ändringar och tillägg för jordbruksmark, livsmedelsförsörjning, energiproduktion, energilagring, klimatanpassning, mobilitet och infrastruktur.

Förvaltningen tillstyrker fortsatt arbete med ändringar av översiktsplanen då Göteborgs utveckling och utbyggnad har stor betydelse för äldre och personer med funktionsnedsättningar. Vid omvandlingen av Södra älvstranden, och allmänt, behöver trafiksäkerhet och tillgänglighet säkerställas. För ett åldersvänligt Göteborg behöver ändringar i översiktsplanen nämna konkreta åtgärder som kan leda till att de många personer i dessa grupper som idag är utestängda kan bli delaktiga i stadslivet.

I och med den demografiska utvecklingen med fler äldre ser förvaltningen att det finns behov att ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 – 100 platser i Södra Älvstrandenområdet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna hänger tätt samman. Göteborgs utveckling och utbyggnad har stor betydelse för äldre i hela staden. Människor lever allt längre, och fram till 2050 prognostiseras gruppen 80 år och äldre öka med över 90 procent (Kommunprognos 2024). Detta kommer innebära utmaningar för omsorgs- och hälso-och sjukvårdssektorn. Samhälls- och stadsplaneringen är en del i ett långsiktigt, förebyggande och tvärsektoriellt hälsoarbete, och den nationella omställningen till en nära

vård. Planering och investeringar som innebär att människors livsvillkor och hälsa kan stärkas och bli mer jämlika kan leda till mindre behov av vård och omsorg, och därmed lägre samhällskostnader. Ändringarna som föreslås i översiktsplan för Göteborg för att skapa en större robusthet kan ses vara en del i detta.

Bedömning ur ekologisk dimension

De tematiska tilläggen för jordbruksmark och energi samt ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning, mobilitet och infrastruktur kan leda till en större ekologisk hållbarhet.

Ett minskat trafikarbete med bil och tunga transporter bedöms leda till minskade utsläpp av CO₂. Anpassningar för att skydda människor och egendom vid till exempel översvämningsrisker och risk för värmestress vid ett varmare klimat bör i första hand vara naturbaserade lösningar. Detta kan i sin tur bidra till biologisk mångfald och ekosystemtjänster i form av ekologiska och sociala värden. Det är också fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Bedömning ur social dimension

Att uppdatera översiktsplanen med nya och förtydligande aspekter utifrån översvämningsrisker och ett varmare klimat bedöms som viktigt utifrån den sociala dimensionen. Klimatförändringen har flera negativa konsekvenser för människors hälsa, där värmeböljor innebär de allvarligaste hälsoriskerna för människor i Sverige.¹ Vid planering och utformning av stadsmiljön bör hänsyn tas till de hälsoeffekter ett varmare klimat skapar och hur dessa kan motverkas. Detta är särskilt viktigt för äldre och sköra personer som är särskilt känsliga för värmestress.

Att som planeringsinriktning minska bilresande, med hjälp av utökad kollektivtrafik och förbättringar för resande med gång och cykel, borde innebära en ökad trafiksäkerhet för äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar. Vid planering av kollektivtrafiken samt gång- och cykelstråk bedöms det som viktigt att arbeta för att minimera barriäreffekter och trafiksäkerhetsrisker som till exempel spårvagnstrafiken kan innebära i tät stad. På södra Älvstranden planeras för pendlingscykelstråk som kan utgöra en barriär för fotgängare. Detta då snabba cyklister och elcyklar är en av de saker som seniorer i Göteborg nämner som en av de största osäkerhets- och otrygghetsfaktorerna när de rör sig i staden.

För ett åldersvänligt Göteborg behöver ändringar i översiktsplanen nämna konkreta åtgärder som kan leda till att de många personer och grupper som idag är utestängda kan bli delaktiga i stadslivet. För att komma fram till vilka åtgärder som skulle kunna bidra till att upprätthålla ett bra och självständigt vardagsliv, trivsel och hälsa, bör äldre personer med olika funktioner involveras i workshopar och dialoger i stadutvecklingsprocesserna.

Samverkan

Information har skett till de fackliga organisationerna i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 16 april 2025.

¹ Folkhälsomyndigheten. 2024-09-26, publicerad nyhet

Bilagor

1. Inbjudan till samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg

Beslutet skickas till

Stadsbyggnadsförvaltningen

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 17 december 2024 att genomföra samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Ändringen sker med stöd av plan- och bygglagen (2010:900). Syftet med samrådet är att få ett så bra beslutsunderlag som möjligt, och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Samrådstid är mellan den 8 januari 2025 och den 25 mars 2025. Nämnden har fått förläng svarstid till och med den 25 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2022 (KF 2022-05-19 § 26). Översiktsplanen pekar ut strategier för hur kommunens mark och vatten ska användas på lång sikt. Den är också vägledande för beslut som tas här och nu.

Huvudstrategierna i Göteborgs översiktsplan är att Göteborg ska utvecklas till en nära, sammanhållen och robust stad.

Göteborgs Stad arbetar med kontinuerlig översiktsplanering. Kommunfullmäktige gav den 19 juni 2024 (§ 257) stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg. Uppdraget grundar sig på att förmågan att agera och planera robust och flexibelt för kommande förändringar och utmaningar har blivit allt viktigare utifrån de senaste årens utveckling i Göteborg, Sverige och omvärlden.

Syftet med ändringen är att översiktsplanen på ett bättre sätt ska spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, och att öka tydligheten för efterföljande planering.

Om kommunfullmäktige antar ändringarna kommer dessa att arbetas in i den gällande översiktsplanen.

Ändringen omfattar i huvudsak:

- Fördjupning för området Södra älvstranden med syfte att möjliggöra stadsutveckling genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvartersstad.
- Att de fördjupningar som tidigare gjorts för Mölndalsåns dalgång och södra Askim ska arbetas in i översiktsplanen.
- Ändringar och tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energiproduktion och energilagring, klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur.

Förslaget med tillhörande underlag finns endast tillgängligt digitalt på stadens hemsida:

[Ändring av översiktsplan för Göteborg - Plan- och byggprojekt - Göteborgs Stad](#)

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen tillstyrker fortsatt arbete med ändring av översiktsplan för Göteborg. Nedanstående synpunkter önskar förvaltningen beaktas i det fortsatta arbetet.

Det är positivt att översiktsplanen kompletteras med skrivningar och tematiska tillägg för jordbruksmark och livsmedelsförsörjning, energiproduktion, energilagring, klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur.

När gäller bilparkering på gatumark behöver det tydliggöras, att vid sidan av att vara till för angöring och korttidsparkering, exempelvis för besökare och citydistribution, ska gatuparkering vara för äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen behov. Förvaltningen bedriver sjukvård och omsorg i patienters och omsorgstagares hem, och de allra flesta adresspunkter i Göteborg behöver därför kunna nås med bil, alla dagar om året, och under hela dygnet.

Det bedöms som positivt att cykelvägnätet delas in i de tre nätklasserna pendlingscykelnät, övergripande cykelnät och lokalt cykelnät. I detta avsnitt bedöms det som lämpligt att också nämna att äldre och personer med funktionsnedsättningar också har behov av en störningsfri och trygg cykelmiljö utan cykelfordon i hög hastighet.

I ändringarna kan det med fördel beskrivas att gångstråk behöver ges mer plats än vanligt idag, utifrån att gående, som cyklister, rör sig i olika hastighet samt att gånghjälpmedel tar plats.

Vid ändring av översiktsplanen kan det ytterligare förtydligats att stadsplanering och stadsformer har stor betydelse i ett varmare klimat. Särskilt som värmeböljor kommer öka och innebär hälsorisker för äldre och sköra personer.

Vid omvandlingen av Södra älvstranden behöver trafiksäkerheten och tillgängligheten hit säkerställas. Det är därför positivt att framtida väg och barriärövergripande åtgärder för Oscarsleden läggs till på översiktsplanens markanvändningskarta.

För ett åldersvänligt Göteborg behöver ändringar i översiktsplanen nämna konkreta åtgärder som kan leda till att de många personer och grupper som idag är utestängda kan bli delaktiga i stadslivet. För att komma fram till vilka åtgärder som skulle kunna bidra till att upprätthålla ett bra och självständigt vardagsliv, trivsel och hälsa, bör äldre personer med olika funktioner involveras i workshoppar och dialoger i stadutvecklingsprocesserna.

I och med den demografiska utvecklingen med fler äldre ser äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen att det finns behov av ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 – 100 platser i Södra Älvstrandenområdet.

Simon Cedervall
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör